

Innst. 123 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 3 L (2016–2017)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i introduksjonsloven (samordning med andre offentlige ytelser)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i proposisjonen en endring i introduksjonsloven § 12 om samordning med andre offentlige ytelser for deltakere i introduksjonsprogrammet. I henhold til nåværende annet ledd skal tiltakspenger som nyankomne innvandrere mottar dersom de deltar i arbeidsmarkedstiltak som en del av sitt introduksjonsprogram, tilfalle kommunen. Departementet foreslår at § 12 annet ledd oppheves, som en følge av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 hvor det foreslås at tiltakspengene ikke lenger skal tilfalle kommunen.

Gjeldende rett

Målgruppen for introduksjonsprogrammet er nyankomne innvandrere og deres familiemedlemmer.

Etter introduksjonsloven § 4 tredje ledd skal programmet minst inneholde opplæring i norsk og samfunnskunnskap og tiltak som forbereder for arbeid eller utdanning. Programmet skal være helårig og på full tid og kan vare inntil to år. Deltakere mottar introduksjonsstønning som årlig tilsvarende 2 G. Deltakere under 25 år mottar 2/3 av 2 G.

Minimumskravet om at den enkeltes program skal inneholde tiltak som forbereder for arbeid eller utdanning innebærer stor grad av skjønn for kommunen. Personer som deltar i arbeidsmarkedstiltak i regi

av arbeids- og velferdsetaten, har rett til tiltakspenger etter tiltakspengeforskriften. Dersom nyankomne innvandrere som en del av sitt introduksjonsprogram deltar i opplæring eller andre tiltak som utløser tiltakspenger, følger det av introduksjonsloven § 12 annet ledd at denne stønningen tilfaller kommunen.

I rundskriv Q-27/2015 er det gitt nærmere regler for samordning av ytelsene.

Se nærmere omtale av gjeldende rett i pkt. 2 i proposisjonen.

Om lovforslaget

Ett av forslagene i Meld. St. 30 (2015–2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk er at arbeids- og velferdsetaten skal bidra til økt arbeidsretting av introduksjonsprogrammet, og en mer målrettet bruk av arbeidsmarkedstiltak, særlig med sikte på hurtigere overgang til arbeid. Som følge av samordningsregelen i § 12 annet ledd må det for hver enkelt deltaker beregnes individuelt hvor mye som skal overføres til kommunen. Dette medfører byråkrati og ressursbruk som departementet vurderer som uhensiktsmessig. I praksis innebærer regelen en dobbeltfinansiering. Tall fra arbeids- og velferdsdirektoratet viser at det årlig overføres rundt 36 mill. kroner fra arbeids- og velferdsetaten til kommunene. Ved å oppheve § 12 annet ledd kan arbeids- og velferdsetaten frigjøre mer ressurser til bl.a. bruk av arbeidsmarkedstiltak overfor målgruppen.

På denne bakgrunn foreslår departementet å oppheve introduksjonsloven § 12 annet ledd slik at tiltakspenger ikke lenger skal tilfalle kommunen. Den enkelte deltaker skal fortsatt motta introduksjonsstønning fra kommunen i henhold til introduksjonsloven §§ 8 til 11. Tiltakspengeforskriften § 7 vil bli endret i tråd med dette forslaget.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises i proposisjonen til at i løpet av 2015 deltok rundt 17 900 personer i introduksjonsordningen, og at overføringen til kommunene er rundt 36 mill. kroner som følge av samordningsregelen. Konsekvensen av lovforslaget er at arbeids- og velferdsetaten får frigjort årlig rundt 36 mill. kroner. I tillegg frigjøres det administrative ressurser.

Forslaget innebærer at kommunene ikke lenger årlig vil motta refusjon fra arbeids- og velferdsetaten, og kan også ha betydning for integreringsarbeidet i kommunene. Beregningsutvalgets kartlegginger er et viktig grunnlag for regjeringens arbeid med statsbudsjettet og tilskudd til kommunene til bosetting og integrering av flyktninger.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen, og Eirin Sund, fra Høyre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, har merket seg at regjeringen i proposisjonen foreslår endringer i introduksjonsloven § 12 om samordning med andre offentlige ytelser for deltakere i introduksjonsprogrammet.

Komiteen merker seg at forslaget til endring i introduksjonsloven kommer som en følge av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017, hvor det foreslås at tiltakspengene ikke lenger skal tilfalle kommunen.

Komiteen understreker at formålet med introduksjonsprogrammet er å styrke flyktningers mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og deres mulighet til økonomisk selvstendighet. Målgruppen for introduksjonsprogrammet er nyankomne innvandrere og deres familiemedlemmer. Disse må være mellom 18 og 55 år, bosatt i en kommune og ha behov for grunnleggende kvalifisering. Det er en rett og en plikt til å delta i programmet.

Komiteen er opptatt av at introduksjonsprogrammet i størst mulig grad skal gi grunnleggende ferdigheter i norsk, grunnleggende innsikt i norsk samfunnsliv og forberede for yrkesliv eller utdanning.

Videre har komiteen sett at som følge av dagens praksis må det for hver enkelt deltaker beregnes individuelt hvor mye som skal overføres til kom-

munene. Dette medfører byråkrati og ressursbruk, og innebærer i praksis en dobbeltfinansiering – hvilket komiteen ser er u hensiktsmessig.

Komiteen ser at ved å oppheve § 12 annet ledd kan arbeids- og velferdsetaten frigjøre mer ressurser til bl.a. bruk av arbeidsmarkedstiltak overfor målgruppen.

Komiteen understreker at den enkelte deltaker fortsatt skal motta introduksjonsstønning fra kommunen i henhold til introduksjonsloven §§ 8 til 11.

Komiteen ser at forslaget innebærer at kommunene ikke lenger årlig vil motta refusjon fra arbeids- og velferdsetaten, men kan ha positiv betydning for integreringsarbeidet i kommunene.

Komiteen ser på det som positivt å rydde i dobbeltfinansiering slik at ressurser frigjøres til arbeidsmarkedstiltak i kommunene. Dette er også beskrevet i Meld. St. 30 (2015–2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk.

Komiteen viser også til at dette er tiltak som hele Stortinget har stilt seg bak, og sikrer en forutsigbar og mest mulig effektiv finansiering til kommunene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet merker seg at forslaget til endring i introduksjonsloven kommer som en følge av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017, hvor det foreslås at tiltakspenger en innvandrertar som deltaker i arbeidsmarkedsprogram som del av sitt introduksjonsprogram, ikke lenger skal tilfalle kommunen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er positive til den foreslåtte samordningen med andre offentlige ytelser for deltakere i introduksjonsprogrammet. Disse medlemmer ønsker velkommen initiativ som innebærer reduksjon i unødvendig byråkrati og u hensiktsmessig ressursbruk. Disse medlemmer understreker betydningen av at arbeidsmarkedstiltakene fungerer på best mulig måte, og at det er avgjørende at kommunene settes i stand til å ta det ansvar som er pålagt dem etter introduksjonsloven. Disse medlemmer mener derfor at de midlene som frigjøres gjennom angjeldende lovforslag, bare skal benyttes til å styrke Navs arbeidstiltak i kommunene.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i introduksjonsloven (samordning med andre offentlige ytelser)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere skal § 12 lyde:

§ 12 *Samordning med andre offentlige ytelser*

Introduksjonsstønaden reduseres i den utstrekning vedkommende har rett til dagpenger under arbeidsløshet, sykepenger eller foreldrepenger, og retten til disse ytelsene er opparbeidet før vedkommende startet i et introduksjonsprogram. Stønaden reduseres tilsvarende for uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger vedkommende *mottar*.

Dersom vedkommende mottar overgangsstønad, reduseres introduksjonsstønaden på årsbasis med 40 prosent av den overgangsstønad som overstiger halvparten av folketrygdens grunnbeløp.

Barnetrygd og kontantstøtte kommer ikke til fra- drag i stønaden.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 7. desember 2016

Helge André Njåstad

leder

Ingjerd Schou

ordfører

VEDLEGG 1**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråd Sylvi Listhaug til Arbeiderpartiets stortingsgruppe, datert 22. november 2016****Svar på spørsmål vedrørende Prop. 3 L (2016-2017)**

Jeg viser til spørsmål 15. november fra stortingsrepresentant Eirin Sund om forslaget til endring i introduksjonsloven § 12. Lovforslaget kommer som en følge av Regjeringens forslag til budsjett.

1. Innebærer dette forslaget at kommune samlet sett vil få 36 millioner mindre og at dette ikke kompenseres på andre måter?

Svar: Ja, dette innebærer at kommunene samlet sett ikke lenger vil motta årlig refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten, og dermed vil få om lag 36 millioner kroner mindre. Det foreslås ikke noen kompensasjon. I praksis har denne regelen om refusjon vært en dobbeltfinansiering av tiltak for nyankomne innvandrere ved at kommunene har fått overført midler fra Arbeids- og velferdsetaten for tiltak som inngår i beregningsgrunnlaget for integreringstilskuddet. Samtidig gjennomføres de aktuelle tiltakene her av Arbeids- og velferdsetaten. Tiltakspenger er den livsoppholdsytelsen innvandrere uten rett til folketrygd-ytelser har krav på når de deltar i arbeidsmarkedstiltak. Tilleggsstønadene dekker utgifter som tiltaksdeltaker har i forbindelse med deltakelsen på tiltaket, som bl.a. reiseutgifter, boutgifter etc.

2. Det skrives: «Forslaget innebærer at kommunene ikke lenger årlig vil motta refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten, og kan også ha betydning for integreringsarbeidet i kommunene.» Hva menes med at forslaget «kan også ha betydning for integreringsarbeidet i kommunene»?

Svar: Beregningsutvalget kartlegger hvert år kommunenes gjennomsnittlige utgifter til bosetting og integrering. Hvorvidt forslaget vil få betydning for utgifter knyttet til integreringsarbeidet i kommunene fremover vil fanges opp av Beregningsutvalgets kartlegginger.

3. Vil disse midlene, som Arbeids- og velferdsetaten nå vil beholde, gå til akkurat samme formål som de gjør i dag?

Svar: Vi har ikke informasjon om kommunenes bruk av midlene i dag. Midlene vil derimot nå bli liggende på en budsjettpost som benyttes til arbeidsmarkedstiltak. I integreringsmeldingen er et av

forslagene at Arbeids- og velferdsetaten skal få en tydeligere rolle og komme tidligere inn i samarbeidet med kommunen om deltakerne i introduksjonsprogrammet. Arbeids- og velferdsetaten skal bidra til økt arbeidsretting av programmet, og en mer målrettet bruk av arbeidsmarkedstiltak særlig med sikte på hurtigere overgang til arbeid. Ved å ikke lenger overføre tiltakspenger og tilleggsstønader til kommunen, kan Arbeids- og velferdsetaten frigjøre økonomiske og administrative ressurser til bl.a. bruk av arbeidsmarkedstiltak overfor målgruppen.

4. Vil noen mottagere av introduksjonsstønad få mindre i støtte som en følge av dette forslaget?

Svar: Nei, mottakere av introduksjonsstønad vil ikke få redusert stønad som følge av dette forslaget.

5. Anser statsråden dette som et forslag som innebærer en samordning hvor kommunene fjernes som et «fordyrende mellomledd», og/eller som et forslag med reell økonomisk og politisk konsekvens for kommunene og/eller mottagere?

Svar: Hensikten med dette forslaget er å frigjøre ressurser som i dag brukes til beregning av hvor mye som skal overføres til kommunen for hver enkelt deltaker som har arbeidsmarkedstiltak som en del av sitt introduksjonsprogram. Ordningen er byråkratisk og uhensiktsmessig. Forslaget innebærer at ressurser i stedet kan brukes mer målrettet til gjennomføring av arbeidsmarkedstiltak bl.a. for nyankomne innvandrere.

6. Hva bruker kommunene som mottar disse midlene (i sum 36 mill. kr.) disse til i dag?

Svar: Vi har ikke informasjon om hva kommunene som mottar disse midlene bruker dem til i dag.

7. Bruker kommunene i dag noen av disse midlene til å utbetale stønadspenger til deltagere på introduksjonsprogrammet?

Svar: Kommunene mottar integreringstilskudd som skal gi en rimelig dekning av de gjennomsnittlige merutgiftene kommunene har ved bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret, og de fire neste årene.

8. Hva vil Arbeids- og velferdsetaten komme til å bruke disse midlene som de eventuelt vil spare ved at de ikke overføres til kommunene?

Svar: Se svar på spørsmål 3.

VEDLEGG 2

Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråd Sylvi Listhaug til Senterpartiets stortingsgruppe, datert 22. november 2016

Svar på spørsmål om Prop 3 L (2016-2017)

Jeg viser til spørsmål 15. november fra stortingsrepresentant Heidi Greni om forslag til endring i introduksjonsloven § 12. Lovforslaget kommer som en følge av Regjeringens forslag til budsjett.

Spørsmålet lyder som følger:

«Viser til Prop. 3 L hvor det foreslås endringer i introduksjonsloven. Regjeringen foreslår å oppheve § 12 annet ledd. Det betyr kutt på 36.mill kr i tiltakspenger som ikke lenger vil tilfalle kommunen. I forslaget skriver Justis- og beredskapsdepartementet bl.a.

« (...) kommunene vil ikke lenger årlig motta refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten. Det kan ha betydning for integreringsarbeidet.»

Hva legger departementet i at det vil få betydning for integreringsarbeidet?

Hvilken økonomiske konsekvenser får det for kommunene?

Hvordan var fordelingen av tiltakspengene i 2015 og hittil i år?»

Svar:

Beregningsutvalget kartlegger hvert år kommunenes gjennomsnittlige utgifter til bosetting og integrering. Hvorvidt dette forslaget vil få betydning for

utgifter knyttet til integreringsarbeidet i kommunene fremover vil fanges opp av Beregningsutvalgets kartlegginger.

Forslaget innebærer at kommunene samlet sett ikke lenger vil motta årlig refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten, og dermed vil få 36 millioner kroner mindre. I praksis har denne refusjonen vært en dobbeltfinansiering av tiltak for nyankomne innvandrere ved at kommunene har fått overført midler fra Arbeids- og velferdsetaten for tiltak som inngår i grunnlaget for integreringstilskuddet. Hensikten med forslaget er også å frigjøre ressurser som i dag brukes til beregning av hvor mye som skal overføres til kommunen for hver enkelt deltaker som har arbeidsmarkedstiltak som en del av sitt introduksjonsprogram. Ordningen er byråkratisk og uhensiktsmessig, og forslaget innebærer at ressurser i stedet kan brukes på mer målrettet bruk av arbeidsmarkedstiltak for nyankomne innvandrere.

Når det gjelder fordelingen av tiltakspenger har jeg fått opplyst fra Arbeids- og sosialdepartementet at de ikke har tall på fordelingen per kommune for 2015 eller fordelingen hittil i år. De anslår likevel at refusjonen for 2016 samlet sett vil bli i samme størrelsesorden som i 2015 da antall deltakere som har arbeidsmarkedstiltak som en del av sitt introduksjonsprogram er stabilt.

